

PM 2016:81 RI (Dnr 110-318/2016)

Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:01)

Remiss från Näringsdepartementet

Remisstid den 16 maj 2016

Borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.
Som svar på remissen Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:01)
hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Föredragande borgarrådet Karin Wanngård anför följande.

Ärendet

Näringsdepartementet har remitterat slutbetänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU2016:01). I slutbetänkandet lämnas förslag till hur statens bredbandsinfrastruktur ska användas för att öka tillgången till snabbt bredband i Sverige.

Remissen går att läsa i sin helhet på [Regeringens hemsida](#).

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till regeringens initiativ att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur och särskilt förslaget att Trafikverket och Affärsverket Svenska kraftnät ska ges i uppdrag att installera kanalisation eller optofiber. Kontoret menar att det är av strategisk betydelse att offentlig sektor värnar om god tillgång till en konkurrensneutral fiberinfrastruktur och på så sätt främjar tjänsteutveckling och innovation för såväl offentlig som privat sektor.

Stockholms Stadshus AB välkomnar utredningens förslag om en ökad samordning av utbyggnaden av bredbandsinfrastrukturen i hela riket och menar att den nationella samordningen och satsningen bör ytterligare intensifieras. Koncernledningen menar att god och driftsäker digital tillgänglighet kommer vara en förutsättning för utvecklingen av ett flertal välfärdstjänster inom vård och omsorg, men även för skola och utbildning. Koncernledningen understryker vikten av att det offentliga, dvs. staten och kommunerna äger fiberinfrastrukturen själva, en infrastruktur som har varit och är fortsatt så nödvändig för Sveriges framtida konkurrenskraft.

Mina synpunkter

Offentlig sektor står inför stora utmaningar och möjligheter vad gäller att effektivisera och förnya morgondagens välfärdstjänster. Digitalisering kommer inta en central roll för att offentlig sektor ska kunna hålla samma höga standard i framtiden. IT i skolan, trygghet för äldre, distansmedicin, säkerhetsfrågor och hållbar stadsutveckling är exempel på områden där digitala tjänster kan förväntas spela en väsentlig roll. För att ta del av och vara ledande i denna tjänsteutveckling är en förutsättning att en väl utbyggd och robust fiberinfrastruktur finns på plats. Digital tillgänglighet är också en viktig fråga ur ett demokratiskt perspektiv och för att främja näringslivet samt utveckling och tillväxt i hela landet. Det är därför strategiskt viktigt att offentlig sektor värnar om god tillgång till en konkurrensneutral fiberinfrastruktur och på så sätt främjar tjänsteutveckling och innovation för såväl offentlig som privat sektor. Säkerställandet av tillgång till fiberinfrastruktur har övergått till att i första hand vara en fråga för samhället och inte längre en fråga för endast telekommarknaden.

Regeringens initiativ att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur är välkommet och särskilt förslaget att Trafikverket och Affärsverket Svenska kraftnät ska ges i uppdrag att installera kanalisation eller optofiber i tillräcklig mängd för att under överskådlig framtid kunna erbjuda extra kapacitet på den öppna marknaden. Konkurrensen på tjänstenivån blir betydligt bättre med en operatörsneutral fiberinfrastruktur genom att en mångfald av aktörer, stora som små, kan träda in på marknaden utan att själva behöva bekosta de tunga investeringarna. År 1994 bildade Stockholms stad ett särskilt bolag, AB Stokab, med ändamål att främja näringslivet genom att upplåta IT-infrastruktur och att stimulera telemarknaden i Stockholm. Det nät som utvecklats av bolaget är idag världens största öppna fibernät och ger 90 procent av Stockholms hushåll möjlighet att koppla upp sig till det. Med erfarenhet av stadens satsning på ett omfattande fibernät och de positiva konsekvenser det gett, både avseende näringslivsutvecklingen och digital tillgänglighet för stockholmarna är Stockholms stads uppfattning att den nationella samordningen och satsningen ytterligare bör intensifieras. Detta kan ske antingen genom bildandet av ett ytterligare bolag eller genom att ett av statens affärsverk eller bolag får ett tydligare uppdrag att utveckla ett sådant affärsområde i nära samverken med övriga statliga infrastrukturbolag. De hinder utredningen identifierat stärker dock skälen till att samla den statligt ägda fiberinfrastrukturen i en egen organisatorisk enhet.

I övrigt hänvisas till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB:s utlåtanden.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår att kommunstyrelsen beslutar följande.

Som svar på remissen Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:01) hänvisas till vad som sägs i promemorian.

Stockholm den 21 april 2016

KARIN WANNGÅRD

Bilaga

Remissen, sammanfattning.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Remissammanställning

Ärendet

Näringsdepartementet har remitterat slutbetänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:01). I slutbetänkandet lämnas förslag till hur statens bredbandsinfrastruktur ska användas för att öka tillgången till snabbt bredband i Sverige. Utredningen föreslår att Trafikverket och Affärsverket Svenska kraftnät ges i uppdrag att bidra till att regeringens bredbandsmål uppfylls genom framförallt kanalisation eller optofiber. De bägge parterna får ett särskilt regeringsuppdrag att utveckla och formalisera samverkan kring sin bredbandsinfrastruktur i syfte att effektivisera användningen och utbyggnaden av densamma.

Vidare föreslås att Post- och telestyrelsen ska bistå Trafikverket och Affärsverket Svenska kraftnät med råd om deras tele- och kommunikationsnät samt att Myndigheten för samhällsskydd och beredskap ska samråda gällande frågor som rör informationssäkerhet i den tekniska informations- och kommunikationsinfrastruktur som staten äger.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret och Stockholms Stadshus AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 24 mars 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontoret ställer sig positiv till initiativet att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur. Utredningens förslag att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät får ett särskilt regeringsuppdrag att samverka vid planering och anläggning av redundanta förbindelser för eget behov är dock inte tillräckligt. Det kan förväntas att den grundläggande fiberinfrastrukturen kommer att utgöra en samhällskritisk funktion för allt fler offentliga verksamheter, statliga som regionala och lokala. Det ställer ökade krav på en tillgänglig och robust fiberinfrastruktur inom offentlig sektor.

En väl utbyggd bredbandsinfrastruktur innebär en mycket viktig grundsten i utvecklingen mot en ökad digitalisering, både inom samhället i sin helhet och för staden som organisation. Staden har under flera år målmedvetet satsat på att genom e-tjänster öka servicen till medborgare och andra intressenter. Ett i staden väl utbyggt bredband och ett utbrett it-användande har varit avgörande för det goda genomslag som satsningen på digitala tjänster har fått.

Krav på en effektiv användning av offentliga medel kräver allt mer gränsöverskridande samarbeten både mellan olika myndigheter och mellan offentlig sektors olika ansvarsområden. En samordning av den statliga markbundna fiberinfrastrukturen skulle även skapa förutsättningar att knyta samman det nationella stamnätet och de kommunala stadsnäten vilket i sin tur skulle underlätta samverkan mellan MSB, Försvar och Polis och lokala myndigheter som exempelvis Räddningstjänsten.

Behovet av att använda den statligt ägda bredbandsinfrastrukturen mer effektivt har också skärpts av den ökade oro som präglar världen och det förändrade säkerhetsläget i Östersjöregionen. Möjliga effektiviseringsvinster för försvars- och ordningsmakten samt lokal räddningstjänst vid en samordning av den statliga fiberinfrastrukturen kan sannolikt

bedömas som betydande mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts från utvecklingen av Rakel. Utredningens förslag att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät får ett särskilt regeringsuppdrag att samverka vid planering och anläggning av redundanta förbindelser för eget behov är mot bakgrund av ovan nämnda skäl inte tillräckligt.

Utredningens förslag att analysera om de redundanta förbindelserna kan anläggas så att de passerar områden som i dag saknar möjlighet att ansluta sig till snabbt bredband är positivt. En ortssammanbindande konkurrensneutral fiberinfrastruktur skulle möjliggöra att boende och företag i mindre orter får tillgång till allt fler leverantörer och bredbandstjänster. Om digitala slutanvändartjänster i allt högre grad kan frikopplas från ägandet av den fysiska markbundna fiberinfrastrukturen möjliggörs en dynamisk tjänsteutveckling genom en konkurrensutsättning där även mindre och medelstora aktörer erbjuds möjlighet att träda in på marknaden. En effektivare användning av den statliga fiberinfrastrukturen skulle således, förutom att säkerställa en robust infrastruktur för försvars- och ordningsmakten, även göra det möjligt för annan offentlig verksamhet att upphandla tjänster på ”nya smarta sätt” och därmed stimulera tjänsteutveckling och innovation. Nya affärsmodeller skulle därvid ges förbättrade möjligheter att växa fram som utmanare till de traditionella tjänstemarknaderna.

Utredningens förslag att tydliggöra regeringens krav i regleringsbrev för Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät är vällovliga. Utbyggnaden av den fysiska infrastrukturen föreslås dock ske först i samband med utbyggnad eller modernisering av de statliga verkens egna fiberinfrastrukturer. Det är således högst osäkert när i tiden denna utbyggnad kan utföras och kan i realiteten innebära att förslaget får en ytterst marginell effekt på de mål i bredbandsstrategin som är satta till 2020.

Stockholms stad har byggt upp en konkurrensneutral it-infrastruktur för elektronisk kommunikation. Affärsmodellen som Stockholms stad etablerat genom AB Stokab bygger på att staden bygger ut, äger och tillhandahåller svartfiber. Stadens nät täcker idag, enligt Stokab, större delen av innerstadskvarteren, bostadsområden, kontors- och affärscentra, samt alla grundskolor, högskolor, museer och andra kommunala verksamheter. Nätet byggs kontinuerligt ut och omfattar även förbindelser till grannlänerna samt öar i Stockholms skärgård. Enligt Stokab är stadens nät världens största öppna fibernät och motsvarar över 30 varv runt jorden med sina 1,25 miljoner fiberkilometer.

För att Stockholm och övriga kommuner ska ges möjlighet att fortsätta bygga ändamålsenliga och effektiva öppna operatörsneutrala fibernät över kommungränserna behöver ett undantag göras från lokaliseringsprincipen, på samma sätt som tidigare gjorts för el- och fjärrvärmenäten. Den fortsatta utbyggnaden riskerar annars att bli ineffektiv och onödigt kostnadskrävande.

Förslaget att vidga uppdraget till att även hyra ut utrymme i kanalisation innebär en flaskhalsproblematik eftersom endast ett fåtal aktörer kan dra fiber i samma kanalisation. Detta begränsar konkurrensen på tjänstenivå jämfört med om svartfiber hyrs ut.

Allt fler kundsegment, inte bara operatörssegmentet, efterfrågar svartfiber och ökningen har hitintills överträffat alla förväntningar. Att säkra tillgången på svartfiber över tid är därför en strategisk uppgift för det offentliga vilket bör tydliggöras i regeringsuppdraget.

Effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur

Offentlig sektor står inför en utmaning vad gäller att effektivisera och förnya morgondagens välfärdstjänster, till exempel IT i skolan, trygghet för äldre, säkerhet och distansmedicin. Det kommer att krävas omfattande strukturförändringar, i vilka digitaliseringen kommer att inta en central roll, om de offentligt finansierade välfärdstjänsterna ska kunna hålla samma höga standard som idag. Digitaliseringen möjliggör en tjänsteutveckling med helt nya dimensioner, det förutsätter dock att en väl utbyggd och robust fiberinfrastruktur finns på plats.

De kommuner som, liknande Stockholm, genom stadsnät etablerat egna fibernät och upphandlat tjänsterna i konkurrens har kunnat göra betydande kostnadsbesparingar i offentligt finansierad verksamhet. Den främsta anledningen till detta är att de tunga

investeringarna, genom den öppna fiberinfrastrukturen som tillhandahålls marknaden på likvärdiga villkor, kan samutnyttjas av samtliga aktörer, privata som offentliga (Asset Sharing). Denna modell har ett inbyggt incitament att stimulera så många som möjligt att använda en och samma fysiska fiberinfrastruktur för en mängd tjänster. Detta har visat sig vara en såväl samhällsekonomisk som företagsekonomisk framgångsrik modell. Erfarenheterna från den svenska stadsnätmodellen visar också att tillgången till öppna fibernät underlättar för en mångfald av aktörer¹ att träda in på marknaden, utan att de själva behöver bekosta den tunga investeringen eller hänvisas att hyra av sin konkurrent. Sveriges unika särställning stärks således genom den offentlig ägda fiberinfrastrukturen och det ökade utbud av svartfiber på likvärdiga och konkurrensneutrala villkor som denna modell medför.

Det är därför strategiskt viktigt att offentlig sektor värnar om god tillgång till en konkurrensneutral fiberinfrastruktur och på så sätt främjar tjänsteutveckling och innovation för såväl offentlig som privat sektor. Utifrån visionen om ett framtida digitalt samhälle är säkerställande av tillgången till fiberinfrastruktur i första hand en fråga för samhället och inte längre en fråga för endast telekommarknaden.

Regeringen styrning av de statliga aktörerna

Utredningen pekar på svårigheter med en samlad styrning då de legala kraven skiljer sig åt mellan myndigheter och bolag. Dagens organisatoriska strukturer är inte anpassade till de förhållanden som råder i en digital era. De hinder utredningen identifierat gällande legala ramar och organisatoriska förhållanden utgör därför starka skäl till att snarast samla den statligt ägda fiberinfrastrukturen i en egen organisatorisk enhet. Det vore olyckligt om dessa hinder skulle förhindra förverkligandet av en sammanhållen statlig digitaliseringspolitik i närtid.

Att Trafikverket får behålla intäkterna från bredbandsverksamheten och fondera dessa från sin försäljning av extern bredbandsinfrastruktur i avsikt att kunna finansiera framtida investeringar i den externa bredbandsverksamheten är en nödvändighet för att överhuvudtaget möjliggöra en utbyggnad. Det vore dock önskvärt att även den interna försäljningen skulle ske på marknadsmässiga villkor och att även dessa intäkter fonderades för att ytterligare stärka förutsättningarna för en robust fiberinfrastruktur som binder samman Sveriges alla orter. Ett effektivt användande av de statligt ägda nätresurserna bör utgå från ett helhetsperspektiv, för såväl egna behov för bland annat offentliga samhällskritiska funktioner som behoven från både operatörs- och framtida tjänstemarknader. Detta skulle kunna ligga till grund för en sammanhållen och långsiktig planering för hur tillgången på svartfiber på likvärdiga och konkurrensneutrala villkor över tid kan säkerställas. Att i princip kunna säkra ett sådant utbud är en viktig insats för ett sammanhållet Sverige då det möjliggör för såväl näringsliv som medborgare att etablera sig och leva kvar i landsdelar som idag präglas av en minskande arbetsmarknad och utflyttning. Det bör vara ett rimligt antagande att i takt med att betydelsen av den fysiska nätinfrastrukturen ökar, minskar betydelsen av de fysiska avstånden mellan lokala/nationella och globala arbetsmarknaderna.

Samverkan mellan de statliga aktörerna

Effekten av utredningens föreslagna åtgärder riskerar att bli marginella avseende hur de bidrar till att uppnå målen i regeringens bredbandsstrategi. Kommittédirektivet utslöt ett samlat ägande av den statliga infrastrukturen och utredningen valde att inte gå vidare med förslaget om bildande av ett statligt marknadsbolag. Syftet med ett marknadsbolag skulle vara att samordna försäljningen av de statliga aktörernas fiberinfrastruktur. Utredningen bedömer att nyttan med ett gemensamt marknadsbolag är ytterst marginell så länge inte Trafikverket erbjuder svartfiber på marknaden. Följden av detta blir att det statliga ägandet fortsatt kommer att förbli fragmentiserat och uppdelat på flera olika aktörer. Kravet på åiterrapportering till regeringen är angeläget då detta förhoppningsvis ökar möjligheten att

¹ Konkurrens och mångfald på bredbandsmarknaden. Deloitte mars 2015.

överbygga de hinder som uppenbarligen föreligger för att formalisera en samverkan.

Ska det bakomliggande syftet med regeringsuppdraget kunna uppnås, att minska kostnaderna samt öka säkerhet och robusthet i näten och även åstadkomma en samverkan som också kan leda till att bredbandsutbyggnaden underlättas, ställs indirekt omfattande krav på en sammanhållen styrning av de statliga myndigheter och bolag som äger fiberinfrastruktur. De hinder utredningen identifierat stärker dock skälen till att snarast samla den statligt ägda fiberinfrastrukturen i en egen organisatorisk enhet. Då direktivet uttryckligen begränsar uppdraget till att endast lämna förslag på former för samordning mellan aktörernas bredbandsverksamheter, har utredningen följaktligen inte närmare analyserat samhällsnyttan med en samlad organisatorisk enhet för tillhandahållandet av den statliga fiberinfrastrukturen.

Erfarenheterna från tidigare samverkan mellan myndigheterna har, enligt vad som redogörs i betänkandet, varit fruktlösa. Även om samverkan formaliseras kan det på goda grunder antas att en formaliserad samverkan inte kan överbygga de hinder som förefaller råda för att få till stånd en effektivare användning av statens bredbandsinfrastruktur. Det enda rimliga borde därför vara att föreliggande förslag kompletteras i kommande regleringsbrev i avsikt att driva på arbetet med samverkan. Dels med uppdrag till en av de statliga aktörerna att förbereda bildandet av ett marknadsbolag och dels ett uppdrag till Trafikverket och i den mån så krävs även till Affärsverken svenska kraftnät att utveckla produktportföljerna i avsikt att öka utbudet av svartfiber. Dessa uppdrag skulle då kräva en återrapportering till regeringen varvid tidiga signaler på hur utvecklingen fortskrider skulle underlätta styrningen i riktning mot en effektivare användning av statligt ägd fiberinfrastruktur. En händelseutveckling i riktning mot att tillgången på svartfiber på likvärdiga villkor kan säkerställas skulle även minska behovet av samförläggning och de därmed sammanhängande och resurskrävande kraven på dokumentation som samförlagda fibernät ställer krav på.

Bildande av ett marknadsbolag skulle trots utredningens bedömning om dess ringa effekt markera en tydligare viljeinriktning att skapa goda förutsättningar för hela it- och telekomsektorn och att bidra till ett sammanhållet digitalt samhälle där hushåll och näringslivet ges förutsättningar att verka oavsett var man bor eller varifrån man driver sin verksamhet. Rimligen bör därför förslaget kompletteras i kommande regleringsbrev i avsikt att driva på arbetet med samverkan. Dels med uppdrag till en av de statliga aktörerna att förbereda bildandet av ett marknadsbolag och dels ett uppdrag till Trafikverket och i den mån så krävs även Affärsverket svenska kraftnät att utveckla produktportföljerna i avsikt att öka utbudet av svartfiber. Dessa uppdrag skulle då kräva en återrapportering till regeringen varvid tidiga signaler på hur utvecklingen fortskrider skulle underlätta styrningen i riktning mot en effektivare användning av statligt ägd fiberinfrastruktur.

Fiberinfrastruktur innebär, som all annan markbunden infrastruktur som till exempel vägar och järnvägar, åtaganden om långsiktiga investeringar. Detta riskerar i sin tur att nätägandet koncentreras till en eller ett fåtal ägare. Betydelsen av tillgång till fiberinfrastruktur på likvärdiga villkor är således inte begränsad till att endast tillgodose nuvarande efterfrågan från operatörer. Det bör vägas in att privata ägare av fiberinfrastruktur i första hand erfarenhetsmässigt strävar efter att säkra marknadsandelar i hela bredbandsmarknadens värdekedja. Det är därför angeläget att offentliga aktörer kan utgöra ett komplement på den fysiska nätinfrastukturmarknaden.

Om svartfiber i stamnäten förvaltas i statlig regi och upplåts på likvärdiga villkor till marknaden kan tillgången över tid säkerställas utan att det ånyo uppstår behov av kostsamma investeringar. Den flaskhalsproblematik som förknippas med kanalisering kan elimineras genom att successivt förlägga fiberkablar i den redan anlagda kanaliseringen. Detta begränsar även de särskilda komplikationer som uppstår med en ägare av kanaliseringen och flera andra ägare av fiberkablar vid exempelvis avgrävningar och andra oönskade händelser.

Stockholms Stadshus AB

Stockholms Stadshus AB:s yttrande daterat den 4 april 2016 har i huvudsak följande lydelse.

AB Stokabs remissvar har i huvudsak följande lydelse:

Regeringens initiativ att effektivisera användningen av statens bredbandsinfrastruktur välkomnas och särskilt förslaget att Trafikverket och Affärsverket svenska kraftnät ska ges uppdrag att installera kanalisation eller optofiber i tillräcklig mängd för att under överskådlig framtid kunna erbjuda extra kapacitet på den öppna marknaden. Enligt Stokabs erfarenhet, som också bekräftas i ett antal studier, kan det antas att tillgång till ett nationellt heltäckande stamnät, med ett tillhandahållande av svart fiber på likvärdiga villkor, skulle stimulera såväl befintliga som nya aktörers investeringsvilja. Konkurrensen på tjänstenivån skulle stärkas genom att en mångfald av aktörer, stora som små, kan träda in på marknaden utan att själva behöva bekosta de tunga investeringarna. Ett statligt ägt stamnät skulle på så sätt bilda en operatörsneutral fiberinfrastruktur tillsammans med kommunala stadsnät vilken skulle ge invånare och företag, över hela landet såväl i större som mindre orter, tillgång till en mångfald leverantörer och digitala tjänster.

Sverige utmärker sig bl.a. med att det på infrastrukturnivån finns ett konkurrenstryck, främst de kommunala stadsnäten, gentemot den tidigare statligt ägda telekommonopolisten. Utifrån visionen om ett framtida digitalt samhälle är säkerställande av tillgången till fiberinfrastrukturen i första hand en fråga för samhället och inte längre en fråga för endast telekommarknaden.

Svenska kommuner etablerade modellen med öppna stadsnät för över 20 år sedan, vilket gynnar såväl konsumenter som företag med en allt ökande valfrihet och lägre priser på bredbandstjänster. Modellens betydelse kommer att öka då det förväntas att den grundläggande fiberinfrastrukturen kommer att bli bärare av allt fler digitala tjänster bl.a. 5G och Internet of Things. Inte minst utgör modellen en nödvändig förutsättning för ett förverkligande av Smart City. Detta bör också ses mot bakgrund av den utmaning offentlig sektor står inför vad gäller att effektivisera och förnya morgondagens välfärdstjänster, t.ex. IT i skolan, trygghet för äldre, säkerhet och distansmedicin. Det är därför strategiskt att offentlig sektor värnar om god tillgång till en konkurrensneutral fiberinfrastruktur och på så sätt främjar tjänstutveckling och innovation för såväl offentlig sektor som privat.

Utredningens förslag att Trafikverket och affärsverket Svenska kraftnät får ett särskilt regeringsuppdrag att samverka vid planering och anläggning av redundanta förbindelser för eget behov är inte tillräckligt. Det kan förväntas att den grundläggande fiberinfrastrukturen kommer att utgöra en samhällskritisk funktion för allt fler offentliga verksamheter, statliga som regionala och lokala med ökade krav på en tillgänglig och robust fiberinfrastruktur. Samtidigt ställs krav på en effektiv användning av offentliga medel vilket driver på en utveckling mot allt mer gränsöverskridande samarbeten både mellan olika myndigheter och mellan offentlig sektors olika ansvarsområden. Möjliga effektiviseringsvinster för försvars- och ordningsmakten samt lokal räddningstjänst vid en samordning av den statliga fiberinfrastrukturen kan sannolikt bedömas som betydande mot bakgrund av de erfarenheter som gjorts från utvecklingen av Rakel.

Utredningens förslag att tydliggöra regeringens krav i regleringsbrevet för Trafikverket och affärsverket Svenska kraftnät är vällovliga. Utbyggnaden av den fysiska infrastrukturen föreslås dock ske först i samband med utbyggnad eller modernisering av de statliga verkens egna fiberinfrastrukturer. Det är således högst osäkert när i tiden denna utbyggnad kan utföras och kan i realiteten innebära att förslaget får en ytterst marginell effekt på de mål i

breddbandsstrategin som är satta till 2020.

Det är olyckligt att initialt begränsa tillträdesmöjligheten genom att ”bygga in” en flaskhalsproblematik genom att vidga uppdraget till att även hyra ut utrymme i kanalisering. Då endast ett fåtal aktörer kan dra fiber i samma kanalisering begränsas konkurrensen på tjänstenivån över tid jämfört med om svart fiber hyrs ut. Allt fler kundsegment, inte bara operatörssegmentet, efterfrågar svart fiber och ökningen har hitintills överträffat alla förväntningar. Att säkra tillgången på svart fiber över tid är därför en strategisk uppgift för det offentliga vilket bör tydliggöras i regeringsuppdraget. Detta skulle innebära att uppdraget om uthyrning av kanalisering blir obehövligt då svensk lag inom kort kommer att ställa krav på att kanalisering ska upplåtas i de fall den sökande inte kan få ett alternativt tillträde, exempelvis svart fiber.

Utredningen pekar på svårigheter med en samlad styrning då de legala kraven skiljer sig åt för myndigheter och bolag. Enligt direktivets och utredningens intentioner bör även de egna resurserna användas i en målinriktad styrning för att den fiberinfrastruktur som ändå etableras för samhällskritiska funktioner, även ska komma marknaden tillgodo. Ska det bakomliggande syftet med regeringsuppdraget kunna uppnås, att minska kostnaderna samt öka säkerhet och robusthet i näten och även åstadkomma en samverkan som också kan leda till att breddbandsutbyggnaden underlättas, ställs indirekt omfattande krav på en sammanhållen styrning av de statliga myndigheter och bolag som äger fiberinfrastruktur.

De hinder utredningen identifierat stärker skälen till att samla den statligt ägda fiberinfrastrukturen i en egen organisatorisk enhet. Då direktivet uttryckligen begränsar uppdraget, till att endast lämna förslag på former för samordning mellan aktörernas breddbandsverksamheter, har utredningen följaktligen inte närmare analyserat samhällsnyttan med en samlad organisatorisk enhet för tillhandahållandet av den statliga fiberinfrastrukturen vilket är att beklaga. Bildande av ett marknadsbolag skulle trots utredningens bedömning om dess ringa effekt ändå markera en tydligare viljeinriktning att skapa goda förutsättningar för hela IT- och telekomsektorn och att bidra till ett sammanhållet digitalt samhälle där hushåll och näringslivet ges förutsättningar att verka oavsett var man bor eller var man driver sin verksamhet ifrån.

Därför bör föreliggande förslag kompletteras i kommande regleringsbrev för att driva på samverkan. Dels med uppdrag till en av de statliga aktörerna att förbereda bildandet av ett marknadsbolag och dels med ett uppdrag till Trafikverket, och i den mån så krävs även affärsverket Svenska kraftnät, att utveckla produktportföljerna i avsikt att öka utbudet av svart fiber. Dessa uppdrag skulle då kräva en återrapportering till regeringen varvid tidiga signaler på hur utvecklingen fortskrider skulle underlätta styrningen i riktning mot en effektivare användning av statligt ägd fiberinfrastruktur (*bilaga*).

Koncernledningens synpunkter

Koncernledningen välkomnar utredningens förslag om en ökad samordning av utbyggnaden av breddbandsinfrastrukturen i hela riket.

Infrastruktur för ökad digital tillgänglighet är en grundläggande förutsättning för näringslivsutvecklingen i hela riket. Koncernledningen delar dotterbolaget Stokabs uppfattning om att god och driftsäker digital tillgänglighet kommer också vara en förutsättning för utvecklingen av ett flertal välfärdstjänster inom vård-, omsorg, men även för skola och utbildning.

År 1994 bildade Stockholms stad ett särskilt bolag, AB Stokab, med ändamål att främja näringslivet genom att upplåta IT-infrastruktur och att stimulera telemarknaden i Stockholm. Det nät som utvecklats av bolaget är idag världens största öppna fibernät och motsvarar en längd om 30 varv runt jorden med fiber, kabel, 600 korskopplingar och 15 000 anslutningspunkter. I dagsläget har 90 % av Stockholms hushåll möjlighet att koppla upp sig till stadens fibernät, bl.a. genom en utbyggnad till samtliga av de allmännyttiga bolagens fastigheter.

Med erfarenhet av stadens satsning på ett omfattande fibernät och de positiva

konsekvenser det gett, både avseende näringslivsutvecklingen och digital tillgänglighet för stockholmarna, delar koncernledningen uppfattningen att den nationella samordningen och satsningen bör ytterligare intensifieras. Detta kan ske antingen genom bildandet av ett ytterligare bolag eller genom att ett av statens affärsverk eller bolag får ett tydligare uppdrag att utveckla ett sådant affärsområde i nära samverken med övriga statliga infrastrukturbolag.

Koncernledningen vill avslutningsvis starkt understryka vikten av att det offentliga, dvs. staten och kommunerna äger fiberinfrastrukturen själva, på samma sätt som för vägar och järnvägar. Framtida satsningarna eller eventuella omorganiseringar får inte vara ett led i att det offentliga avhänder sig denna infrastruktur som har varit och är fortsatt så nödvändig för Sveriges framtida konkurrenskraft. För staten gäller detta även bredbandsinfrastruktur som inte ägs av de bolag, myndigheter och affärsverk som ingår i denna utredning, men där staten icke desto mindre har väsentliga ägarintressen.